

Vijf manieren om de vergrijzing te lijf te gaan

Nieuwe voorstellen van de Europese Commissie

Afgelopen maand heeft de Europese Commissie nieuwe voorstellen bekendgemaakt in een mededeling met als titel 'De demografische toekomst van Europa – probleem of uitdaging?' Volgens de Commissie is de vergrijzende bevolking van Europa een ongekende uitdaging voor de hele samenleving, en die uitdaging moet nu worden aangegaan. De lidstaten kunnen de problematiek van een krimpende beroepsbevolking en een vergrijzende bevolking aanpakken via het bevorderen van demografische verjonging, van meer werkgelegenheid en een langer werkzaam leven, van een hogere productiviteit, van integratie van migranten en van duurzame overheidsfinanciën.

Foto: Wim de Jonge

Bij de presentatie van nieuwe voorstellen voor de aanpak van de demografische toekomst van Europa verklaarde Vladimír Špidla, Europees Commissaris voor werkgelegenheid, sociale zaken en gelijke kansen: "De bezorgdheid over de demografische tijd bom moet nu leiden tot daden en hervormingen. De komende tien jaar bieden ons hiertoe de kans. (...) Met het Europa van morgen moeten we vandaag beginnen. Het

overheidsbeleid moet inspelen op de nieuwe demografische situatie. Een voorbeeld: vrouwen tussen de 30 en de 45 hebben steeds vaker een driedubbele belasting: kinderen krijgen, carrière maken en voor hun (schoon)ouders zorgen. Wat nodig is, is een levensloopbenadering waarin onderwijsystemen en arbeidspatronen meer flexibiliteit bieden, zodat mensen kinderen kunnen krijgen op het moment dat ze dat willen." De EU-strategie voor groei en werkgelegenheid beoogt de vergrijzing het hoofd te bieden en geeft concrete stappen voor hervormingen aan. De Commissie wil de vergrijzing nadrukkelijk niet meer als een probleem zien. Vergrijzing is het gevolg van een aantal zeer positieve ontwikkelingen: een gemakkelijker keuze voor een zekere kindertal en, indien voor kinderen wordt gekozen, voor de timing ervan; en een langere levensduur, vaak in goede gezondheid. Het huidige beleid is niet voldoende vergrijzingbestendig en moet dus worden aangepast. "In short, the Member States are facing a problem of retirement rather than a problem of ageing". Er worden vijf gebieden aangegeven waarop concrete actie kan worden ondernomen om de lidstaten te helpen om zich aan de demografische veranderingen in hun land aan te passen:

- het bevorderen van de combinatiemogelijkheden van werk, gezin en privéleven, zodat ouders in spe het aantal kinderen kunnen krijgen dat zij willen;

Foto's: Wim de Jonge

- het verbeteren van de werkmogelijkheden voor ouderen;
- het benutten van de bijdrage die zowel oude-re als jongere werknemers aan de productiviteit en het concurrentievermogen kunnen leveren;
- gebruikmaken van het positieve effect van migratie op de arbeidsmarkt; en
- zorgen dat de overheidsfinanciën veel duurzamer worden zodat de sociale zekerheid op langere termijn kan worden gewaarborgd.

Het betekent niet dat er ineens een andere beleidsstrategie zou zijn. De nadruk wordt er vooral op gelegd dat de lidstaten veel meer moeten en kunnen doen om de strategie voor groei en werkgelegenheid te realiseren. De vergrijzing van Europa moet op alle fronten aandacht krijgen.

Op dit moment behoren tegenover elke 65-plusser vier mensen tot de potentiële beroepsbevolking. Doordat de babyboomgeneratie met pensioen gaat en vanwege het lage geboortecijfer en de hoge levensverwachting zal dat in 2050 zijn gedaald tot twee. Hoewel het aandeel van de beroepsbevolking in Europa kleiner wordt, zal de omvang van de totale beroepsbevolking in de EU naar verwachting echter tot 2017 blijven stijgen doordat meer vrouwen en ouderen gaan en/of blijven werken.

Kindvriendelijk beleid

Volgens de Commissie heeft de EU al veel vooruitgang geboekt op het gebied van moeder- en ouderschapsregelingen voor werkenden. Sommige lidstaten zijn verder gegaan dan de EU-wetgeving voorschrijft en bepaald beleid werpt vruchten af: dankzij flexibele verlofregelingen en kwalitatief goede opvang voor kinderen en andere afhankelijke familieleden kunnen meer vrouwen aan het arbeidsproces deelnemen en kunnen relatief meer vrouwen het aantal kinderen krijgen dat zij wensen. Dat laatste is volgens de Commissie noodzakelijk en realistisch: noodzakelijk omdat onderzoek aantoont dat (echt)paren best meer kinderen willen krijgen en realistisch omdat internationaal vergelijkend onderzoek laat zien dat kindvriendelijk beleid aan veel van de wensen van ouders in spe tege-

moet kan komen. De Commissie ziet de volgende maatregelen als effectief: het wegnemen van ongelijke kansen voor mensen met en mensen zonder kinderen, universele toegang tot hulpverlening voor zorg en onderwijs voor alle kinderen, en flexibilisering van werktijden voor mannen en vrouwen die gezins- en werktaken willen combineren. Zulk beleid kan er ook voor zorgen dat het krijgen van kinderen niet nog verder wordt uitgesteld.

Andere maatregelen

Al eerder, in de zogenoemde Lissabon-strategie, is vastgelegd dat meer mensen aan het werk moeten gaan en blijven: meer banen en het terugdringen van vervroegd uittreden. Die strategie wordt nu verder versterkt, vooral via richtlijnen om de arbeidsmarkt niet alleen flexibeler te maken voor het veranderen van baan, maar ook beter af te stemmen op 'levenslang leren' en op sociale zekerheidsaspecten. Verder wordt bestudeerd hoe de productiviteit kan worden geoptimaliseerd, daarbij inbegrepen de bijdrage van (arbeids)migranten die de komende decennia naar Europa komen. De overheidsfinanciën zullen meer en meer gericht moeten zijn op garanties voor adequate sociale zekerheid in geval van werkloosheid of invaliditeit en op solidariteit tussen de generaties.

LITERATUUR:

- Commission of the European Communities (2006), The demographic future of Europe – from challenge to opportunity. Commission Communication COM(2006) 571 final, 12 October 2006. Brussels, 19 pp. (see at http://ec.europa.eu/employment_social/news/2006/oct/demography_en.pdf; alsmede het bijbehorende persbericht: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/1359&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>).

(samengesteld door Gijs Beets, NIDI)

KIEZEN VOOR KINDEREN

GroenLinks

- *Kinderopvang*: voor velen is de kinderopvang onaantrekkelijk en te duur geworden. Iedereen heeft recht op kinderopvang en verlof. Kinderopvang wordt een gratis basisvoorziening. Ouders mogen kiezen tussen professionele kinderopvang en een persoonsgebonden budget voor informele kinderopvang. De kwaliteit van de kinderopvang wordt verbeterd en de openingstijden worden verruimd. Scholen bieden allemaal een dagarrangement voor kinderen met allerlei activiteiten, gezond eten en professionele leiding.
- *Levensloopregeling*: de nieuwe levensloopregeling lijkt mooi, maar is alleen interessant voor oudere mannen met hogere inkomen die met subsidie van de overheid vroeg met pensioen willen.
- *Kinderbijslag*: de kinderbijslag wordt inkomenafhankelijk zodat deze overheidssubsidie terechtkomt waar deze het hardst nodig is.
- *Arbeid en zorg*: arbeid en zorg worden eerlijker verdeeld tussen mannen en vrouwen. Financiële voordelen voor traditionele gezinnen in de belastingen en sociale zekerheid worden geleidelijk afgeschaft. De levensloopregeling en het spaarloon worden omgebouwd tot ruimere en betaalde verlofregelingen die flexibel zijn op te nemen. Verlofregelingen zijn bedoeld voor de zorg voor kinderen en voor de zorg voor zieke familieleden en vrienden. Het zwangerschaps- en bevallingsverlof gaat van 16 weken naar een half jaar. Partners krijgen twee weken kraamverlof in plaats van de huidige twee dagen. Ouderschapsverlof gaat van drie maanden naar een half jaar per ouder per kind.